

Пошиљке из увоза	Винова лоза
Број узорака	
Број позитивних узорака	
Број негативних узорака	

Образац 3. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Xylophilus ampelinus* – проузроковача бактериозне пламењаче винове лозе на подручју Републике Српске у 2021. години

Мјесто надзора Број узорака	Производни засади, пољопривредна газдинства и окућнице	Увоз	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронском облику потребно је доставити Министарству, на имејл адресу mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2021. године.

803

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *ACIDOVORAX CITRULLI* (SCHAAD ET AL.) - ПРОУЗРОКОВАЧА БАКТЕРИОЗНЕ МРЉАВОСТИ ПЛОДОВА ЛУБЕНИЦЕ НА ПОДРУЧЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2021. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, подручје дјеловања, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* (Schaad et al.) - проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2021. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* - проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице код произвођача расада, на пољопривредним газдинствима, у производним усјевима биљних врста домаћина патогена и на мјестима уласка пошиљки биљних врста домаћина патогена у Републику Српску, а које подлијежу фитосанитарном прегледу приликом увоза.

(2) Потенцијалне биљне врсте домаћини овог патогена (у даљем тексту: биљке домаћини) у Републици Српској су биљке из фамилије *Cucurbitaceae*, и то: лубеница, диња, краставац и тикве, односно биљне врсте наведене у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

(3) Посебним надзором истражују се локалитети на којима се у Републици Српској узгајају биљке домаћини из става 2. овог члана ради одређивања статуса истраживаног подручја за наведени организам, те утврђивања могућих путања уласка или ширења у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима и у промету увезеног сјемена спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Посебан надзор у производним усјевима код произвођача расада и у пољопривредним газдинствима спроводи институције (у даљем тексту: овлашћене институције), које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана.

(4) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

Одабир локација врши се на основу познавања биологије карантински штетног организма *Acidovorax citrulli*, климатских услова за његов развој и географске дистрибуције и величине комерцијалних производних усјева, као и код произвођача расада на којима се узгајају биљке домаћини.

Члан 5.

(1) Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску, промет, код произвођача расада, затим производни усјеви и пољопривредна газдинства на којима се узгајају или расту биљке домаћини *Acidovorax citrulli*.

(2) Надзором се обухватају мјеста уласка пошиљки биљака домаћина на граничним прелазима, као могућих путева уношења карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* у Републику Српску, промет, производни усјеви, код произвођача расада и пољопривредна газдинства на којима се узгајају: лубеница, диња, краставац и тикве.

Члан 6.

Вријеме вршења надзора код произвођача расада и у производним усјевима одређује се на основу животног циклуса штетног организма и фенологије биљака домаћина, а врши се у складу са међународно признатом и валидном ЕРРО дијагностичком методом.

Члан 7.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорака врши се током сезоне раста биљака домаћина, када су симптоми видљиви.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорака врше овлашћене институције, уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и усјев за узимање узорака.

(3) Ток визуелног прегледа и начин узорковања прописан је у Прилогу 2. овог програма, који чини његов саставни дио.

(4) Надзор зависи од врсте биљке домаћина и географског положаја и врши се:

1) код произвођача расада биљака домаћина,

2) у производним усјевима лубенице, диње, краставаца и тикве.

(5) Биљке се прегледају појединачно, а при узимању узорака детаљно се описује мјесто узорковања са обавезним уношењем GPS позиције на обрасцу Записника о узимању узорака и пријави узорака, који се налази се у Прилогу 3. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 8.

Број узорака за лабораторијско испитивање присуства карантински штетног организма *Acidovorax citrulli*, који врши овлашћена институција, налази се у Табели 1. из Прилога 4. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорака биће дефинисан Уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

Број службених узорака за лабораторијско испитивање присуства карантински штетног организма *Acidovorax citrulli*, чије узимање врши Инспекторат, прописан је у Табели 2. у Прилогу 4. овог програма.

Члан 10.

(1) Лабораторијска испитивања узорака врше се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама EPPO Diagnostics PM 7/127 (1): *Acidovorax citrulli*, Bulletin OEPP/EPPO 46 (3), 444–462.

(2) Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, садрже и методе по којима је вршена детекција.

Члан 11.

(1) Локације узорковања и визуелних прегледа уносе се у Фито-Гис апликацију.

(2) На основу резултата спровођења овог програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћене институције дужне су да израде карту извршених визуелних прегледа, карту локација узорковања и карту локација са позитивним узорцима користећи Фито-Гис апликацију.

(3) Овлашћене институције достављају Министарству, у електронском облику, карте из става 2. овог члана и списак GPS локација у XY координатном систему.

Члан 12.

(1) Рок за узимање узорака из производних засада, пољопривредних газдинстава, произвођача расада и увезеног сјемена у промету, те достављање узорака овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2021. године.

(2) Коначан извјештај о спроведеном програму, као и карте из члана 11. став 2. овог програма достављају се Министарству до 10. децембра 2021. године.

(3) Рок за узимање узорака из увоза, те достављање овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа, као и достављање извјештаја од Инспектората је 31. децембар 2021. године.

(4) Вршиоци посебног надзора одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетног организма који је предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организма који су предмет посебног надзора, вршиоци одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о томе обавјештава Министарство.

Члан 13.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске, на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2021. години – право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 14.

Резултати овог програма воде се и достављају Министарству на обрасцима 1, 2. и 3, који се налазе у Прилогу 5. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 15.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством карантински штетног организма *Acidovorax citrulli* (Schaad et al.), проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2020. години ("Службени гласник Републике Српске", број 34/20).

Члан 16.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-1106/21
23. априла 2021. године
Бањалука

Министар,
Др Борис Пашалић, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Листа биљака домаћина осјетљивих на инфекцију бактеријом *Acidovorax citrulli*

Гајене биљке из фамилије Cucurbitaceae, и то:

- лубеница (*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. & Nakai),
- диња (*Cucumis melo* L.),
- краставац (*Cucumis sativus* L.),
- тикве (*Cucurbita pepo* L.).

ПРИЛОГ 2.

Ток визуелног прегледа и начин узорковања

1.1. Ток визуелног прегледа

- Симптоми које узрокује *Acidovorax citrulli* манифестују се на листовима, плодовима и вријежама биљки домаћина.

- На листовима долази до појаве малих тамнобраон, угаоних и водом натопљених лезија које су генерално неупадљиве.

- На расаду, с доње стране котиледона, уочавају се воденасте лезије, као и оштећења хипокотила, што доводи до колапса у развоју биљака.

- На вријежама, временом долази до појаве некротичних пруга, а развитком обољења јавља се пуцање захваћеног ткива уз појаву бактеријског ексудата из формираних рак-рана.

- На плодовима лубенице симптоми се манифестују у виду тамних маслинастозелених пјега с горње стране плода. Лезије обично постају очигледне непосредно прије зрења плодова. Развојем обољења долази до пуцања епидерма на плоду и појаве бактријског ексудата. На осјетљивим сортама лубенице може доћи до развоја већих пукотина и појаве влажне трулежи. На плодовима диње симптоми се манифестују у виду мањих удубљених лезија, веће бројности које се временом спајају и доводе до трулежи и појаве пуцања захваћеног дијела плода.

1.2. Узорковање за лабораторијско тестирање

- Узимање узорака за лабораторијско тестирање треба да се врши истовремено са визуелним прегледима, у периоду вегетације.

- Узорковање дијелова биљака домаћина са израженим симптомима (листови, вријеже и плодови) за лабораторијска тестирања врши се у периоду вегетације, односно у периоду испољавања симптома.

- Приликом узорковања потребно је испоштовати принципе добре праксе за узорковање биља и биљних дијелова за лабораторијско тестирање (нпр. евиденција података о узроку на лицу мјеста узорковања, коришћење одговарајућег прибора и материјала за узорковање, дезинфекција прибора и алата итд.).

ПРИЛОГ 3.

Записник

за посебан надзор над присуством *Acidovorax citrulli*

(Подаци о узорцима узетим за лабораторијску анализу из производних усјева, пољопривредних газдинстава и код произвођача расада на којима се узгајају или расту биљке домаћини)

Број: бр. регије – бр. службе – ваш број, година –

Нпр.: 01-01a-III-10/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.../2021.

Датум: _____

Шифра узорка: _____

Подаци о произвођачу

Назив	
Адреса	
Телефон	
Број пољопривредног газдинства	

Подаци о биљној врсти

Подручје	
Општина	
Катастарска општина	
Потес	
Прегледана површина	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста биљке домаћина	
Сорта	
Дијелови биљке који се узоркују	

Примједбе:

Одговорно лице
произвођач / власник биља:Овлашћено лице
за преглед:

ПРИЛОГ 4.

Табела 1. Број узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства инфекције *Acidovorax citrulli* у производним усевима, пољопривредна газдинства и код произвођача расада у Републици Српској

Подручје	Биљке домаћини из фамилије Cucurbitaceae
Република Српска	47
Укупно	47

* Извршити визуелни преглед и узимање узорака за лабораторијско тестирање на биљкама домаћинима у зависности од њихове заступљености.

Табела 2. Број службених узорака из увоза и из увозног сјемена у промету за лабораторијско испитивање присуства *Acidovorax citrulli*

Узорци	Број визуелних прегледа са узорковањем ради тестирања латентне инфекције
Увезене пошилке биљки домаћина и увезено сјеме у промету	3
Укупно	3

Табела 3. Укупан број узорака за Програм посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* на подручју Републике Српске у 2021. години

Узорковања и визуелни прегледи	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Производни засади, пољопривредна газдинства и произвођачи расада у Републици Српској (Табела 1)	47
Увоз (Табела 2)	3
Укупно	50

ПРИЛОГ 5.

Образац 1. Резултати Програма посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* – проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2021. години, спроведеног у производним засадама, регистрованим расадницама, пољопривредним газдинствима и на окућницама.

Редни бр.	Произвођач/власник	Регистар	Општина	Врста	Мјеста узорковања / површина узорковања (ha)	Датум прегледа/ узорковања	Лице које је узорковало	ХУ координате	Број записника	Број извјештаја	Резултат

Образац 2. Резултати Програма посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* – проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице, спроведеног на граничним прелазима и из увозног сјемена у промету

	Пошилке из увоза и увезеног сјемена у промету
Број узорака	Биљке домаћини из фамилије Cucurbitaceae
Број позитивних узорака	
Број негативних узорака	

Образац 3. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* – проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2021. години

	Произвођачи расада, производни усеви и пољопривредна газдинства	Увоз и увозно сјеме у промету	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронском облику потребно је доставити Министарству, на имејл адресу mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2021. године.

804

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
PHYTOPHTHORA FRAGARIAE VAR. RUBI -
ПРОУЗРОКОВАЧА ФИТОФТОРОЗЕ МАЛИНЕ НА
ПОДРУЧЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2021. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин